

בגיליון השבוע

דבר המערכת // חיים ומוות - ומה שביניהם
תורת חסד // "אחריות" בעבודת השם
עולם חסד יבנה // צפת שלא הכרתם
תשועה ברוב יועץ // לברכה - ולא לקללה

דבר המערכת

עיקרי החיים

מספרים על מרנא הגאון מווילנא זי"ע, שבשעותיו האחרונות בכה ואמר, כי מוכן הוא להחליף את כל עולמו הבא תמורת שעה אחת נוספת של חיים. שאלו אותו הסובבים, הייתכן? עד כאן? נענה ואמר להם, והלא זו משנה מפורשת: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה - יותר מכל חיי העולם הבא".

למרות שהדברים שהביא הגר"א מפורשים במשנה, הם מהווים התבוננות מחודשת ובהירה, של ההסתכלות הנכונה על המציאות ועל יוקר רגעי החיים בזה העולם.

דקות מעטות לפני פטירתו, הוסיף הגאון זצ"ל להמחיש ולחדד את המסר הנוקב. הוא נטל את ציציותיו בידיו, וכה אמר לבני ביתו שנצבו סביב מטתו: "כמה קשה להפרד מהעולם הזה! כמה יקר כל רגע בעולם הזה! הנה, על ידי ציצית, שמחירה פרוטות מעטות, מקיים היהודי מצוה ומסוגל להגיע למדרגות עליונות, ואף לקבל את פני השכינה. היכן נוכל למצוא זאת בעולם הבא?" ובמילים אלו יצאה נשמתו בטהרה ועלתה אל גנזי מרומים.

*

שתי פרשיות יש בתורה, שפוחות בסיפור פטירה, ונקראות דווקא על שם החיים: "חיי שרה", שמדברת על

המשך בעמוד הבא

תורת חסד

הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א
ראש ישיבת "באר התורה" ונשיא הגמ"ח

בפרשתנו, בה סופדים ליעקב אבינו, ראוי להביא היבט נוסף מהנהגותיו הקדושות.

הבאנו בפרק הקודם את דבריו של יעקב אבינו שהעיד על עצמו: 'הייתי ביום אכלני חורב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני' (בראשית לא מ), ולמדנו מכך שאף אדם העוסק במלאכתו יכול להתקרב למעלת הצדיק, אם הוא זהיר בסרך גזל ועושה את מלאכתו בשלימות.

האחריות כיסוד לעובד ה'

נושא נוסף שאפשר ללמוד מהנהגתו של יעקב אבינו, הוא נושא האחריות, שהוא ענין חשוב מאין כמותו לכל מהלך חייו של האדם. אדם שיש לו אחריות, ניגש לכל ענין במבט אחר, ומגיע לתוצאות גבוהות הרבה מעבר לאדם שניגש במבט פשוט חסר אחריות.

ממלאכתו של יעקב אבינו ניתן לראות את כובד הראש שבו הוא ניגש לכל התפקידים שלו, ולא רק לעבודת ה' שלו. הוא נשא על כתפיו את האחריות לנכסיו של לבן, ונזהר שלא יגרם להם שום נזק כל עוד שהוא אחראי לשמור עליהם. אף בזמנים שהיה קשה מאוד להתמיד בשמירתם, נזהר יעקב ולא הסיר את האחריות מעליו, גם בזמן שהחוס יקד וגם בזמני קור וגשם, ביום ובלילה.

תלמיד חכם ראוי שיתן לבו אל צרכי הרבים

דוגמא נוספת למידת האחריות של יעקב אבינו, אפשר לראות עוד בזמן שנכנס לחרן לאחר דרך ארוכה ומייגעת, כשהוא נקי מנכסיו וזקוק לטובתו של לבן שיסכים לקבלו לביתו, ולהשיאו לאחת מבנותיו.

עם כניסתו לחרן מבחין יעקב בהנהגתם של הרועים שלא היתה מובנת לו, הם עצרו באמצע היום את מלאכתם, ונדמה היה לו שהם לא ממלאים את חובתם לבעלי הבהמות ששכרו אותם. למרות שיעקב היה אורח במקום, הוא לא היסס, אלא פנה מיד אל הרועים, כדי לברר מדוע הם שובתים ממלאכתם באמצע היום.

המשך בעמוד הבא

תגובות והערות על המדורים השונים יתקבלו בברכה בדוא"ל
Alon@hagmach.org.il או 6428158@gmail.com | או בפקס 02-6428158
מכתבים מובחרים יפורסמו בל"ג (ניתן בעילום שם)

יו"ל ע"י הגמ"ח המרכזי | עורך: הרב יעקב גולדשמידט | כותבים ומשתתפים: הרה"ג ר' יצחק אייזיק וינברג, הרב פנחס אריה רוזנטל, הרב יעקב סירוטה, הרה"ג ר' אשר וסרמן | עיצוב גרפי: ר.ק. | לפניית לועדה הרוחנית: הרה"ג ר' חיים כהנא 5610681@gmail.com

פטירתה של שרה אמנו, ופרשתנו "ויחי יעקב" שמתארת את פטירתו של יעקב אבינו.

מסתבר אפוא, שחיים ומוות הם אינם בדיוק מה שנדמה בעיניים מגושמות. חז"ל אומרים, שצדיקים במיתתם, דווקא הם ודווקא אז - קרויים חיים. דווקא כאשר הם הולכים בדרך כל הארץ, ומסיימים את חייהם הגשמיים, רק אז הם בעצם מתחילים את החיים האמתיים. זהו "ויחי יעקב", לפי שדווקא מיתתו - היא-היא חייו. זו גם הכוונה במאמרם "יעקב אבינו לא מת". שכן, הוא באמת לא מת, אלא אדרבה, הוא נכנס לחיים האמתיים.

*

בהמשך הפרשה נאמר: "ויקרבו ימי ישראל למות", וגם בהפטרה יש נוסח דומה: "ויקרבו ימי דוד למות". השאלה היא, מדוע לא נאמר 'ויקרבו ישראל למות', 'ויקרבו דוד למות'. מה זה 'ימי'? וכי הימים שלו מתים, או הוא עצמו?

התשובה היא: כן. כך לשון המדרש כאן: "ימיהם של צדיקים מתים והן אינן מתין". מפורש: הצדיקים עצמם אינם מתים, רק הימים שלהם בזה העולם מתו ונגמרו, אבל כיוון שמילאו אותם בחיים, הרי שלגבי עצמם - חייהם ממשיכים ומתעצמים הרבה יותר.

*

עוד בהמשך הפרשה: "ויברכם ביום ההוא לאמר, בך יברך ישראל לאמר, ישימך אלקים כאפרים וכמנשה". שואלים המפרשים: מאי 'ביום ההוא'? לשם מה צריך הכתוב לציין שהיה זה ביום ההוא? מה היה חסר אם היה כתוב רק "ויברכם לאמר בך יברך וגו'?"

ובמפרשי התורה - ביאורים רבים, עי"ש. ושמענו עוד לפרש בזה, ש"ביום ההוא" מכוון ליום מיתתו של יעקב אבינו. דביום המיתה האדם מקבל על כורחו את ההבנה הנכונה על העולם, ובלשונו: הפרופורציות הנכונות. אם במהלך החיים, כאשר המיתה עדיין לא נמצאת בתודעה באופן מוחשי, אפשר להתעלם ולהתעסק בשלל שטויות והבלים שהעולם הזה מציע לרוב, הרי שביום המיתה פתאום רואים את הכל אחרת. כאשר המוות נמצא ומוחשי, מגלים פתאום עד כמה העולם הזה

המשך בעמוד הבא

כששומע יעקב את תשובתם, הוא לא מסתפק בכך, אלא מאמץ את כוחותיו ומסייע להם בעצמו, כשהוא מגולל את האבן מעל פי הבאר ומאפשר להם בכך להשקות את כל הצאן.

זוהי גישה של אדם גדול, שמבטו רחב מאוד, והוא לא מסתפק רק בקיום התפקידים המוטלים עליו, אלא כל צרכי הרבים משחרים לפתחו, והוא נותן את ליבו ועיניו למען תועלת הכלל.

תלמיד חכם אמיתי לא מסתגר בארבע אמותיו ומחפש את הגדלות שלו בתורה בלבד. הוא מבין שיהודים זקוקים לו, ושהוא צריך להקדיש מזמנו מתוך תחושת האחריות המוטלת על כתפיו, לסייע לכלל ולפרט, אם במעט ואם בהרבה, ולעיתים גם בזמנים שהוא יכול לעסוק בתורה, לפי הצרכים הקיימים.

ניתן גם להאזין מידי יום לשיעור היומי הנמסר בהיכל ישיבת "באר התורה" לאחר תפילת שחרית, ובו מסרים חינוכיים מפרשת השבוע. מספר הטלפון: 077-314-1174 < 1 < 4.

עולם חסד יבנה

במה של כבוד ליוזמות ולפתרונות למצוקת הדיור

השבוע הבמה נתונה לבשורת הדיור בקהילה התורנית בצפת - חלק ב'

צפת שלא הכרתם

בגליון הקודם סיפרנו על צפת הפחות מוכרת, צפת שבה קהילות, כוללים ומוסדות. ליטאים לצד חסידים, לצד בני תורה בני עדות המזרח.

השבוע אנו מארחים במדור זה את סגן ראש העיר צפת, הרב ישראל סברדלוב הי"ו.

הרב סברדלוב פותח בסקירה קצרה על העיר:

"ראשית, צפת היא עיר עם כ-37,000 תושבים, שחציה חרדית. זו לא קהילה חרדית שולית בעיר פריפריה קטנה, אלא קהילה משמעותית בעיר עם בשלות, עיר שיש בה הכל! תגידו לי אתם, כמה אחוז מחברי מועצת העיר בית שמש חרדים? 57%? אצלנו 60%! אם בית שמש מצטרפת לערים החרדיות, צפת ג"כ מצטרפת. אלא מה ההבדל, שאצלנו מלבד מאור חיים, אין שכונה חרדית, אלא בכל העיר מפוזרות משפחות חרדיות, מכל העדות והחוגים, כשחלק מן הקהילות כבר מבוססות עם מוסדות, וקחו לדוגמא את הקהילה הליטאית שכבר מגדלת כאן דור שני.

"רק כדי לסבר את האוזן, בבחירות לכנסת ה-20 שהתקיימו באדר תשע"ה, קיבלה יהדות התורה בצפת 1,404 קולות, ולאחר 4 שנים בניסן תשע"ט - 2,007 קולות (עליה של 43%). בבחירות האחרונות באלול תשע"ט, וועדת הדיור של דגה"ת יזמה כאן כנס בחירות בראשות חבר מועצת גדולי התורה הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א, ותלמידו רב העיר העתיקה ובני התורה בצפת הגאון רבי מרדכי דב קפלן שליט"א.

המשך בעמוד הבא

ותככיו הם שוליים ובלתי נחשבים מול המשמעות האחת הגדולה, מול האמת הכבירה המשתקפת מעבר לסף. כעת אפשר לבזו לכל ההבלים שהעסיקו אותנו במהלך כל החיים.

לכן גם למדונו חז"ל, שיזכיר לו האדם יום המיתה. לא שיזכיר לעצמו את המיתה עצמה, אלא את יום המוות שהוא היום בו הבהירות והצלילות שולטת.

יעקב אבינו, שרצה שברכותיו לאפרים ומנשה יכנסו עמוק אל תוך ליבם, עשה זאת בזמן שכל מאווייו של העולם הזה נעשים שוליים. "ביום ההוא". ואכן, אז מנשה לא קינא באחיו על שהתברך ביד ימין ולפניו...

*

ואם הזכרנו את ההפטרה, דבר נוסף ומעניין. השבוע נקרא בהפטרה: "ויקרבו ימי דוד למות, ויצו את שלמה בנו לאמר - אנכי הולך בדרך כל הארץ וחזקת והיית לאיש". ותמוה, מה שייך כאן 'לאמר'? למי היה עליו לומר? אלא, רצה דוד שיזכיר שלמה ויאמר לעצמו, בכל הזמנים ובכל העתים, את העניין שהוא 'הולך בדרך כל הארץ', ואז, אם אכן ישים זאת לנגד עיניו תמיד, אזי 'וחזקת והיית לאיש'. כמה נפלא.

*

בסופו של דבר, אומרים חז"ל, בשעת פטירתו של האדם מן העולם - אין מלווין אותו אלא מצוות ומעשים טובים. ברגע שנשים מול עינינו את הסוף הבלתי נמנע אליו אנו צועדים, יתפוגגו אוטומטית כל הניסיונות שהיצר מערים בדרכנו לעשות טוב, להתחסד עם הבריות, ולהועיל לזולתנו. פתאום, במקום להסתכל על זה כסוג של הוצאה, נראה בזה, אדרבה, הפקדה של נכסים לנצח נצחים, ואז, ימי חיינו יהפכו בעינינו למרבץ של הזדמנויות, לגרוף עוד ועוד מן החיים הנצחיים הללו...

99

ממידת החסד שהחזיק בה בחייו, שואבת נשמתו לחיי העולם הבא, והיא חופפת עליו כעטרה לראש

(כד הקמח דף ט, ב)

הרב צבי רבינסקי שיזם את הכנס אמר כי הציבור מחוץ לצפת בוחן את הגידול החרדי ע"פ תוצאות הבחירות וחלילה שיהיה 'רפיון', ואכן להפתעת כולם, במוצאי הבחירות התברר כי ג' קיבלה בצפת 2,317 קולות (עליה של 15% בחמישה חודשים!!!), וזה מראה את קצב הגדילה היום יומי בקהילותיה של צפת".

הרב סברדלוב, במה מתייחדת הקהילה התורנית בצפת לעומת ערי פריפריה אחרות, מלבד השוני המספרי?

"במקומות אחרים בהם ייסדו קהילות בערים שהיו חילוניות, הכלל הוא שאם אתה לא במרחב של הקהילה, אתה נפלט. בצפת, יש מבחר כוללים המתאימים לשאיפתו של כל אברך. כולל עיון, כולל הלכה, ועוד. זה עיר. בירושלים ובבני ברק, יש שטיבל חסידי לצד ביכנ"ס ליטאי וספרדי? גם פה. מצד אחד אנחנו קהילה גדולה, ומאידיך אנו מפוזרים בשש בתי כנסיות. יש אנשים שנבנים כך. אין קהילה לוחצת מצד אחד אך מצד שני הקהילה דואגת ומחבקת. זו עיר חרדית עם כל הקהילות. צפת היא עיר שיש בה קהילה ליטאית עם כל הצרכים לצד קהילות חסידיות שורשיות וקהילות בני תורה ספרדים לרוב, כשמלבד זאת, גם הציבור הכללי מסורתי ומכבד, וגם את זאת ניתן לראות בבחירות לכנסת, שהתנועות שחרטו על דגלן את המלחמה בקודשי ישראל, לא קיבלו יותר מ-10% מהקולות (זאת כאמור, מלבד החרדים המהווים כחצי מהמצביעים בעיר)".

חבר מועצת הגרמ"מ אזרחי שליט"א בכינוס בעיר. מאחור נראה הגרמ"מ קפלן שליט"א. קרדיט - יחיאל קוק

מה תגיד לאברך צעיר, למה לבוא לצפת?

"קודם כל, ההזדמנויות הכלכליות מבחינת דויר, וחוף מזה, אין עיר כמו צפת! ירושלים זה ירושלים כמובן, עיר הקודש, מקום בו נמצא שריד בית מקדשנו, אבל מי שרוצה להתפתח ברוחניות וגם בגשמיות ללא הפרעות, פה זה המקום! יש לנו פה את המקומות הקדושים, הנוף הגלילי, האוויר שתשאף כדוגמתו אולי רק בירושלים, והאווירה המיוחדת. יש כאן דברים שלא תמצא בשום מקום. אברך שמגיע לפה היום, יש לו מגוון כוללים, עבודה לאישה בד"כ, וזו פשוט הזדמנות קורצת".

הזכרת את מגוון הכוללים. ספר לנו עוד על המוסדות התורניים בצפת.

"לפני 40 שנה הוקמו בצפת מוסדות 'נחלת נפתלי' הכוללים את הכולל והישיבה של הגרש"א פייבלזון שליט"א, ועד היום לומדים בכולל עשרות מאברכי המקום, כשבישיבה שבראשות בנו הגר"ב שליט"א, לומדים בחורים הבאים לתקופת 'חיזוק' בעיה"ק צפת.

"יש את מוסדות 'יתד התשובה', בהם כוללים, רשת גני ילדים, רשת מעונות יום רב תכליתיים, ת"ת 'פרחי כהונה' ועוד. יש את מוסדות 'אור יקר' לבעלי תשובה, כשהיום התרחבו המוסדות לקהילה גדולה עם כוללים לבעלי תשובה ולבעלי בתים, וכן תלמוד תורה.

"לפני כ-20 שנה ייסד הגר"מ קפלן את הכולל בישיבת צפת עם שבעה

המשך בעמוד הבא

יש פה הרבה קהילות של ברסלב, ונזכיר את ברסלב בעיר העתיקה, כשאת מקום רבם האהוב הרה"צ ר' אלעזר קניג זצ"ל, ממלא אחיו יבלחט"א הרה"צ ר' אפרים שליט"א.

"בכלל", מסכם הרב סברדלוב, "יש בצפת בתי כנסת הפזורים בכל פינה בעיר, שירותי דת ברמות כשרות גבוהות ביותר (כשכמובן כדאי לברר תמיד בכל מקום על רמת ההידור), מוסדות חינוך מצוינים לכלל הקהילות, וכוללים ליטאיים, חסידיים וספרדים, בהם הוגים בתורה מאות עמלי תורה. מעבר לזה צפת התברכה ברבנים ומו"צים חשובים של הקהילות המפוארות ורבים וחשובים הם".

בגליון הבא נרחיב מעט יותר עם נציגים מהקהילות החסידיות שבצפת.

אברכים, שכיום מסתופפים בו כמאה אברכים, ובהמשך את כלל מוסדות החינוך של הקהילה הליטאית, בעידודו ובתמיכתו של מרן רה"י הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, אליו היה כפוף בכל ענייני הקהילה".

❓ ספר לנו על הקהילות החסידיות של צפת.

בצפת התפתחו במהלך השנים קהילות חסידיות לרוב. הקהילה הוותיקה, המורכבת מקהילת צאנז שכולם מכירים אותה בזכות השטיבלא'ך הגדול והמקווה, חסידות ביאלה שצפת זכתה שכ"ק האדמו"ר שליט"א יתגורר בה, וכן קהילות חסידיות נוספות, סערט ויז'ניץ, אמשינוב, לעלוב, טשרנוביל, דושינסקי, בויאן, וכמובן חב"ד עם 800 משפחות.

תשועה ברוב יועץ

שאלות המופנות אליכם הקוראים לשמוע דעת ועצה

לאחר פרסום השאלה האם על הגמ"ח לדרוש ולהבין האם הלווה באמת נצרך להלוואה זו ומה יכולת ההחזר שלו, קיבלנו תגובות רבות לאין ספור. בגליונות הקרובים נביא אחדים מהמכתבים היפים.

לכבוד בטאון 'עמוד החסד', מדור 'תשועה ברוב יועץ',

כמדומה שדוקא לגבי הגמ"ח המרכזי אין הדברים אמורים. אדם שמראש יודע שהוא לוקח את ההלוואה למטרת נישואין ולצורך גדול של סכומים גדולים, ואין הקומץ וכו', לוקח בחשבון את הסכום הזה מראש, ואין כמעט חשש שילך הכסף למטרות שוליות וכו'.

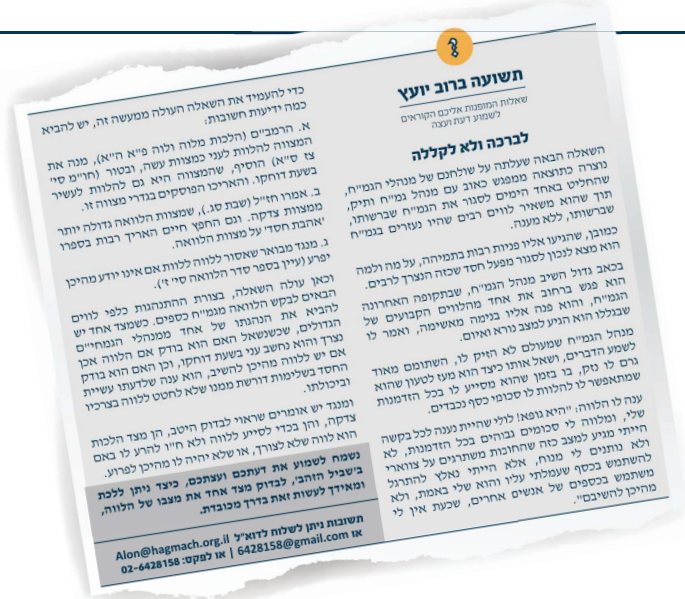
מה שכן, בדידי הוה עובדא, לקרוב משפחה שהתיעץ איתי בתקופה שחיתן את אחד מצאצאיו, הזהרתי, שלא ללוה יותר מיחידה אחת לצורך הוצאות החתונה, הביגוד, והמתנות והמסתעף. וגם אם הוא נדחק כעת, שיתמודד עם זה בדרך אחרת, וישאיר היחידות האחרות לצורך הדירה בעתיד וכו'.

ביום החתונה עצמו הוא בא להודות לי, וכדבריו, הצלתי אותו, כי אם לא, היה ודאי מוציא ביתר קלות, ויותר מהצורך האמיתי, ועכשיו, בעקבות עצתי, הוא היה מתון יותר מפני הדחק, והיה מאוזן ומחושב יותר עם ההוצאות על ביגוד ומתנות.

וזה דבר שצריך ליתן עליו את הדעת!

- אולי כדאי שהגמ"ח עצמו לא ישחרר יותר מיחידה אחת אם לא לצורך קניית דירה. **וסימנך "יחידה - ליחדך" [לחדר יחוד].**

בברכה רבה, משה גבריאל שנברגר

תשובה לשביל הזהב

באופן כללי הדילמה הזאת מוכרת לכל מנהל גמ"ח או מוסד.

והחכמה הגדולה היא לדעת להגיד את ה'לא' באותו החיך בו אתה אומר את ה'כן' כשאתה יכול לעזור.

לדעתי, שביל הזהב צריך להיות על ידי שנברר את מטרת ההלוואה. הבעיה המרכזית שאנשים נוטלים הלוואות כדי להשתמש בכסף להוצאות השוטפות, וכך מכניסים את התקציב החודשי שלהם למינוס נצבר ואין אפשרות אחרת מלבד גלגולים של גמחים.

ולכן צריך לברר מהי מטרת ההלוואה, שכן הגמ"ח נועד להוצאות חריגות או לאנשים שנתקעו בחוסר מזומן למימון דבר גדול. ולכך, אם אנו יודעים את מטרת ההלוואה, יהיה לנו יותר קל להגיע להחלטות נבונות.

אדם אשר לוקח הלוואה עבור הוצאה חריגה או מרוכזת בתקופה אחת, יודע פחות או יותר איך הוא מחזיר ואיך להתמודד אם ההוצאה הזו, וכך כולם יוצאים נשכרים.

יישר כח, ישראל מאיר זוזות